

Utlåtande 2002:49 RV (Dnr 726/02)

Förslag till nytt avgiftssystem för omsorgen om funktionshindrade

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem för omsorg
om funktionshindrade godkänns.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

Socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem innebär i huvudsak följande ändringar jämfört med det nuvarande avgiftssystemet:

- Förbehållsbeloppet för personer i särskilt boende fastställs fr.o.m. 1 juli 2002 till 4 740 kr/mån dvs. 150 % av basbeloppet.
- En ny avgiftsgrupp införs fr.o.m. 1 juli 2002 för distribution av matlåda om 350 kr/mån dvs. 0,92 % av basbeloppet.
- Avgiften beräknas från 1 januari 2003 på den inkomst som den enskilde beräknas få under året dividerat med tolv.
- Avgiften vid gemensamt hushåll ändras i enlighet med lagen dvs. som makar räknas gifta par och registrerade partners. Alla andra personer som delar hushåll betraktas som ensamstående.
- Samma regler för hemtjänstavgift vid frånvaro tillämpas som i kundvalsmodellen.
- Kostavgiften för boende med heldygnsomsorg fastställs fr.o.m. 1 juli 2002 till 2 315 kr/mån dvs. 73,3 % av basbeloppet, vilket för närvarande motsvarar 75,3 % av basbeloppet.

- Kostavgiften för boende med heldygnsomsorg reduceras vid frånvaro med 30 kr/måltid och för en hel dag med 60 kr.
- Avgifterna knyts till basbeloppet genom en angiven procentsats och följer därmed ändringar i basbeloppet.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande.

Stadsledningskontoret instämmer i socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem för omsorg om funktionshindrade och anser det vara ändamålsenligt att separera avgiftssystemet från äldreomsorgens. Därmed skapas möjlighet till att på ett snabbt och effektivt sätt ändra avgiftssystemet t.ex. i samband med revidering av riktlinjer. Stadsledningskontoret vill dock betona vikten av att avgiftssystemen för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade även i fortsättningen bygger på samma grundprinciper.

Mina synpunkter

Jag instämmer i socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem för omsorgen om funktionshindrade. Genom en separering av avgiftssystemet från äldreomsorgen får vi dels möjlighet till att på ett snabbt och effektivt sätt ändra avgiftssystemet t.ex. i samband med revidering av riktlinjer och samtidigt skiljer funktionshindrade från äldreomsorg. Jag tror att det är bra om vi ser omsorgen om funktionshindrade som en egen separat verksamhet.

Omsorgen om de funktionshindrade är ett av den borgerliga majoritetens prioriterade områden. Vi har under mandatperioden genomfört den största satsningen någonsin i staden då vi sedan 1998 har ökat anslaget till omsorgen om de funktionshindrade med över 400 miljoner, ambitiöst byggt ut omsorgen om de funktionshindrade för att möta de individuella behoven. Vi har också beslutat om att införa en omsorgspeng, ett valfrihetssystem, som ger den enskilde större möjligheter att bestämma över sin egen vardag. Jag är övertygad om att föreliggande förbättringar inom avgiftssystem också kommer att bidra till att vår service, vårt stöd och vår omsorg om de funktionshindrade blir bättre.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Leif Rönngren* (s) enligt följande.

Vi instämmer med socialtjänstnämnden att det är viktigt och nödvändigt att vi har ett eget avgiftssystem för de funktionshindrade. Det gör att arbetet kan bli effektivare vid justeringar av nivåer, samt att det är bra att man ser de funktionshindrade som en egen grupp särskild från äldreomsorgen.

Omsorgen om de funktionshindrade har länge varit ett eftersatt område vad gäller ekonomiska satsningar. Vi menar att de s.k. satsningar som nu har gjorts inte är tillräckliga. För att verksamheten ska fungera på ett bra sätt behöver än mer satsas. Det behövs även att verksamheten byggs ut och i det sammanhanget är det än viktigare att det finns ekonomi för att kunna klara den dagliga driften. Utan en sådan spelar det ingen roll vilka utbyggningar som sker. Tyvärr möjliggör fördelningssystemet inte att byggnationer planeras och genomförs under ett innevarande verksamhetsår då det inte ges någon kompensation löpande. Detta strukturfel bör åtgärdas.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

När den borgerliga majoriteten anger summor som de har satsat på olika områden talar man aldrig om att kostnader i form av priser och löner samtidigt ökar, vilket faktiskt innebär att den satsning som har gjorts inte räcker. Antalet funktionshindrade har ökat, en tendens som finns i hela landet, vilket naturligtvis innebär att det kostar mer. Funktionshindrades medellängd har precis som andra människors medellivslängd ökat och därigenom har graden av handikapp blivit mer omfattande. Detta i sin tur innebär att stadsdelarna får ersättning på en annan omsorgsnivå än tidigare.

Förslaget att införa omsorgspeng innebär bara en byråkratisering av nuvarande system. Problemet när det gäller ledsagarservice och avlösarservice är bristen på kontinuitet bland personalen och att den funktionshindrade inte får den hjälp man vill ha p.g.a. att biståndsbedömarens måste hålla sin budget. Det som behövs är ökade resurser för att skapa en verklig valfrihet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem för omsorg om funktionshindrade godkänns.

Stockholm den 24 april 2002

På kommunstyrelsens vägnar:
CARL CEDERSCHIÖLD

Kristina Axén Olin

Yvonne Modén

Särskilt uttalande gjordes av *Annika Billström, Dag Larsson, Leif Rönngren* och *Elisabeth Brandt-Ygeman* (alla s) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (s) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Marie Strömberg* och *Claes-Göran Jacobson* (båda v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (v) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Om jag hade haft yttranderätt hade jag föreslagit kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. återremittera ärendet för att inhämta och redovisa handikapprådets synpunkter
2. därutöver anföra följande.

Det är en bra princip att skilja på avgiftssystemen för äldreomsorg och handikappomsorg. Det är dock en genomgående brist i denna typ av ärenden att handikapprådets synpunkter inte finns redovisade. Om det är majoritetens avsikt att inte ändra på detta börjar det bli mycket oroande.

Det har gjorts vissa ekonomiska satsningar inom området för funktionshindrade. Pris- och löneökningar har dock till största delen ätit upp detta utrymme samtidigt som behoven har ökat. En grupp som speciellt behöver lyftas fram i detta sammanhang är de med mindre synliga funktionshinder t ex psykiskt funktionshindrade som inte alltid har möjlighet att hävda sina intressen.

Det finns flera grupper som har livslånga behov av olika insatser. Det är viktigt att även fortsättningsvis se över möjligheterna att hålla nere avgifterna för människor som har ett funktionshinder och som till följd därav ofta har låga inkomster och höga utgifter. Allt för att skapa utrymme för en så god livskvalitet som möjligt.

ÄRENDET

Socialtjänstnämnden beslutade den 21 februari 2002 enligt följande

1. Kommunstyrelsen föreslås att avgiftssystemet för omsorgen om funktionshindrade separeras från äldreomsorgens.
2. Förslaget till nytt avgiftssystem godkändes och ska överlämnas till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för vidare beslut.
3. Förvaltningen får i uppdrag att utarbeta tillämpningsanvisningar med regler för återbetalning och återkrav av avgifter inom omsorgen om funktionshindrade samt i tillämpningsanvisningarna ange hur arvode för god man/förvaltare ska hanteras.
4. Paragrafen justerades omedelbart.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 februari 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Funktionshindrade under 65 år har i Stockholm redan nu lägre avgifter än de av riksdagen beslutade maxavgifterna. I förslaget finns således inte något som försämrar för den enskilde.

Avgifter för äldre- och handikappomsorg är för närvarande ett system. Detta gör det svårt att ändra i endera systemet, t ex vid ändrad lagstiftning eller riktlinjer som bara berör den ena gruppen. Stadens revisorer har också påpekat detta förhållande.

I samband med att nya avgifter ska införas föreslås att systemen separeras. Detta tjänsteutlåtande avser således endast avgifter för insatser inom omsorgen om funktionshindrade under 65 år. För personer som fyller 65 år och som har insatser enligt SoL finns (i enlighet med tidigare KF-beslut) övergångsregler. Dessa regler innebär att den enskildes avgifter under en 10-årsperiod stegvis anpassas till äldreomsorgens avgiftssystem.

Stadsledningskontoret lämnar förslag till avgiftssystem som berör insatser inom äldreomsorgen. De båda avgiftssystemen bygger på samma principer och efterliknar varandra.

Socialtjänstförvaltningen kommer att utarbeta tillämpningsanvisningar och erbjuda utbildning innan lagförslaget träder i kraft den 1 juli 2002.

Förbehållsbelopp

Lagen anger en lägsta nivå på förbehållsbeloppet, dvs. det belopp den enskilde ska ha kvar för personliga behov när skatt, nettokostnaden för bostaden, dvs. hyra minus bostadstillägg och avgifter för insatser enligt Socialtjänstlagen, SoL, är betalda. Alla insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, är avgiftsbefriade.

Förbehållsbeloppet räknas i procent av prisbasbeloppet som år 2002 är 37 900 kronor. Nedan görs en jämförelse mellan nuvarande förbehållsbelopp och förslag till förbehållsbelopp från 1 juli 2002.

Förbehållsbelopp för makar

I propositionen uttalas att makar ska garanteras möjlighet till försörjning även om den ena parten bor i särskilt boende men anger ingen modell för hur frågan ska lösas. Den nuvarande "stockholmsmodellen" med ett eget förbehållsbelopp för den kvarboende parten har varit framgångsrik. Förvaltningen föreslår att den kvarboende maken/makan får motsvarande förbehållsbelopp som ensamstående i eget boende dvs. 4 740 kronor /mån (150 % av basbeloppet). Socialtjänstförvaltningen föreslår att nuvarande modell, dvs. möjligheten att enbart den egna inkomsten beaktas som underlag för avgiftsberäkning i särskilda boendeformer, i de fall detta är fördelaktigare för den enskilde, kvarstår.

I propositionen anges att yngre personer med funktionshinder kan behöva ett högre förbehållsbelopp för sina behov för att, som andra i motsvarande ålder, ha råd med aktiviteter och familjebildning. Propositionen anger att yngre personers förbehållsbelopp bör ligga på en nivå som överstiger ålderspensionärers med tio procent. Förvaltningens förslag är därför att den nuvarande nivån om 150 procent av basbeloppet motsvarande 4 740 kronor/mån bibehålls för personer under 65 år.

I nuvarande avgiftsmodell har personer under 65 år som bor i särskilt boende ett förbehållsbelopp som grundas på en individuell bedömning. I praktiken innebär detta ofta att det lägre, förbehållsbeloppet för äldre som är 3950 kronor/mån, tillämpas. Det föreslagna förbehållsbeloppet om 4740 kronor/mån förslås gälla även i särskilt boende.

Översiktstabel för förbehållsbelopp

<u>Förbehållsbelopp enligt befintligt avgiftssystem 2001 (första halvåret 2002).</u>	<u>Föreslaget förbehållsbelopp from 1 juli 2002.</u>
Basbeloppet 36 900kronor	Basbeloppet 37 900 kronor
Ensamstående i eget boende 150 % av prisbasbeloppet 4615 kronor	Ensamstående i eget boende 150 % av prisbasbeloppet 4740 kronor
Makar/sambo i eget boende 150 % av prisbasbeloppet vardera 4615 kronor (x 2 = 9230)	Makar/partners i eget boende 150 % av prisbasbeloppet vardera 4740 kronor (x 2 = 9480)
Ensamstående särskilt boende Individuell bedömning I regel 3950 kr/ månaden	Ensamstående särskilt boende 150 % av prisbasbeloppet 4740 kronor/månaden

Högekostnadsskydd /maxtaxa

Förändringen i lagen innebär att ett högekostnadsskydd införs i socialtjänstlagen i form av en högsta avgift för insatser enligt Socialtjänstlagen samt kommunal hälso- och sjukvård. Avgifterna baseras i lagen på prisbasbeloppet som fastställs enligt lagen om allmän försäkring. Basbeloppet för år 2002 är 37 900 kronor. Propositionen anger som högsta avgift en tolfedel av 0.48 gånger basbeloppet vilket för år 2002 är 1 516 kronor.

I Stockholm gäller redan nu att personer under 65 år betalar en avgift på högst 635 kronor. Denna högsta gräns för avgiften föreslås vara oförändrad även efter den 1/7 2002.

Ny avgiftsgrupp

Principerna för avgift för matlåda har varierat över staden och det finns anledning att införa en enhetlig avgift för denna service. Förvaltningen föreslår att en ny avgiftsgrupp införs för distribution av matlåda om högst 350 kronor/mån vilket motsvarar hjälp två tim./mån. Beloppet knyts till prisbasbeloppet (vilket motsvarar 0,92 % av prisbasbeloppet).

Idag är avgiften för tillfällig hemhjälp 175 kronor/ tim. Avgiften föreslås vara oförändrad men att den knyts till prisbasbeloppet ($175 \text{ kr} / \text{tim} = 0.46 \text{ \%}$ av prisbasbeloppet).

Samtliga avgifter reduceras vid behov så att den enskilde har förbehållsbeloppet kvar. Avgifter under 50 kronor/ mån föreslås inte debiteras.

Avgiftsbefrielse för personer som tillhör LSS personkrets i sjukhemboende eller motsvarande

I det nuvarande avgiftssystemet erhåller den som omfattas av LSS avgiftsbefrielse vad gäller avgift för vård och omsorg för sjukhemsboende enligt SoL (eller motsvarande boende med heldygnsomsorg enligt SoL). Förvaltningen föreslår att denna avgiftsbefrielse även fortsättningsvis ska gälla.

Avgift för kost debiteras även fortsättningsvis.

Trygghetslarm

Avgiften för trygghetslarm är idag 100 kronor om den enskilde har enbart larm. Om den enskilde har hemhjälp ingår larm i hemhjälpavgiften. Förvaltningen föreslår att avgifterna bibehålls. Avgiften för trygghetslarm föreslås dock vid behov reduceras för att bibehålla förbehållsbeloppet.

Konstruktionen med avgiftsfritt trygghetslarm för de som omfattas av LSS personkrets föreslås fortsätta.

Översiktstabell, avgifter

Avgift enligt befintligt avgiftssystem första halvåret 2002	Avgift enligt förslag till nytt avgiftssystem from 1/7 2002
Avgift för trygghetslarm 100 kr, avgiftsbefriat om den enskilde omfattas av försäkringen	Avgift för trygghetslarm 100 kr, avgiftsbefriat om den enskilde omfattas av försäkringen
Avgiften för tillfällig hemhjälp 175 kronor/ tim.	Avgiften för tillfällig hemhjälp knyts till prisbasbeloppet (0,46 % av prisbasbeloppet) vilket innebär 175 kronor/ tim
Distribution av matlåda; varierande prissättning över staden.	Enhetlig avgift över staden. Avgiften knyts till prisbasbeloppet. (en tolfedel gånger 0.11 av prisbasbeloppet) 350 kr / månaden
Insatser enligt Socialtjänstlagen, t.ex. hemhjälp, korttidsvistelse utgör en tolfedel gånger 0,207 av prisbasbeloppet 635 kr / månaden	Insatser enligt Socialtjänstlagen, t.ex. hemhjälp, korttidsvistelse utgör en tolfedel gånger 0,201 av prisbasbeloppet 635 kr / månaden

Avgiftsunderlag

Med avgiftsunderlag avses i lagen den inkomst som den enskilde antas få under de kommande tolv månaderna, fördelat med lika belopp för varje månad. Avgiftsunderlaget avser aktuell förvärvsinkomst och inkomst av kapital som är skattepliktigt enligt inkomstskattelagstiftningen. Förmögenhet ska inte påverka avgiftsunderlagets storlek. Bostadsbidrag inklusive bostadstillägg och särskilt bostadsbidrag räknas som inkomst. Makarnas sammanlagda inkomster fördelade på hälften vardera, räknas som inkomstunderlag. Detsamma gäller för registrerade partners. Lagen om avgiftsunderlag gäller från 1 januari 2003.

Inkomstunderlaget för avgiftsberäkning i nu gällande avgiftssystem motsvarar det som lagen föreslår med undantag av att Stockholm för närvarande använder historiska inkomstuppgifter, dvs. senaste taxering.

Förvaltningen föreslår att avgiftsunderlaget, i enlighet med den nya lagen, från 1 januari 2003 beräknas på den inkomst den enskilde beräknas få under året dividerat med tolv.

Avgift vid gemensamt hushåll

Med det nuvarande systemet har makar som har mycket hjälp i hemmet i form av hemtjänst fått var sin räkning. De dubbla räkningarna har skapat huvudbry både för

den enskilde och för handläggaren. Förvaltningen föreslår att makar som har gemensamt hushåll så långt som möjligt får en räkning. Undantag ska dock göras då hjälpen uppenbart ges till endast den ena parten och det är fördelaktigare för den enskilde om avgiften räknas på endast hans/hennes inkomst. Under sådana omständigheter går räkning enbart till den ena maken/partnern.

I det befintliga avgiftssystemet har sammanbonde par "under äktenskapslikande förhållanden" betraktats som gifta och haft avgift och förbehållsbelopp som för gifta. Enligt lagtexten är det nu bara makar samt registrerade partners som räknas som makar. Alla andra personer som delar hushåll betraktas som ensamstående.

Förvaltningen föreslår att avgiftssystemet ändras i enlighet med lagtexten. Förvaltningen anser dock att de sammanboende par som idag finns i avgiftssystemet, och som även i fortsättningen önskar att i avgiftssammanhang betraktas som gifta, ska ha möjlighet till detta..

Hemtjänstavgift vid bortavaro

När den enskilde inte kan ta emot en planerad hemtjänstinsats föreslår förvaltningen att reglerna om bortavaro i kundvalsmodellen ska tillämpas. I kundvalsmodellen gäller att bortavaro ska meddelas minst 10 vardagar i förväg. När så görs behöver den enskilde inte betala avgift och utföraren får inte heller någon ersättning. Vid kortare frånvaro, oplanerad och icke i förväg anmäld, en-två dagar, får den enskilde betala avgift och utföraren ersätts trots att arbetet inte utförs den dagen. Vid sjukhusvistelse behöver den enskilde inte betala avgift, men utföraren får ersättning under fem dagar.

Avgift för kost m.m.

Avgiften för kost m.m. i särskilt boende med heldygnsvård har i Stockholm av fullmäktige fastställts till 75.3 % av basbeloppet eller 2 315 kronor/ månad år 2001. Vidare har fastställts att avgiften för kost vid frånvaro från boendet ska reduceras med 30 kronor för enstaka måltid och 55 kronor för hel dag.

Lagen talar inte om någon specifik avgift för kost. Däremot sägs att om kost ingår som en del i boendekostnaden kan förbehållsbeloppet minskas med konsumentverkets beräkning för kost och förbrukningsvaror. Kommunen kan alltså minska förbehållsbeloppet med avgift för kost med 43.5 % av basbeloppet vilket motsvarar 1 375 kronor/månad år 2002.

Avgiften för kost m.m. föreslås bli:

? Avgift för kost i boende med heldygnsvård är idag 2 315 kronor/mån (=75.3 % av basbeloppet i 2001 års nivå).

Avgiften föreslås efter den 1/7 2002 vara 2 315 kronor, vilket innebär 73.3 % av basbeloppet i 2002 års nivå.

- ? Vid frånvaro från boende med heldygnsomsorg reduceras idag kostavgiften med 30 kronor för enstaka måltid och 55 kronor för hel dag. Förvaltningen föreslår att kostavgiften reduceras med 30 kronor / måltid (varpå reduktionen blir 60 kronor för en hel dag).
- ? Avgift för kost i korttidsboende enligt LSS är idag 46 kronor, halvdag 23 kronor. Avgiften föreslås vara oförändrad.
- ? För kost i korttidsboende, som verkställs i familjehem enligt LSS och SoL, utgår ingen avgift (beslut i KS 8:e mars 2000, riktlinjer för kontaktverksamheten). Förvaltningen föreslår att denna avgiftsbefrielse ska kvarstå även efter den 1/7 2002.
- ? 2002 är avgiften 25 kronor/dag för kost i daglig verksamhet enligt LSS. Avgiften om 25 kronor/dag föreslås kvarstå tills vidare.
- ? Idag är avgiften för kost 30 kronor / dag i dagverksamhet (SoL). Avgiften om 30 kronor / dag föreslås kvarstå tills vidare.
- ? Avgift för kost och hyra då den enskilde stadigvarande bor i familjehem och i bostad med särskild service för barn och unga får uppgå till på 10 % av basbeloppet - varav 6 % utgör hyra och 4 % utgör kost. Förvaltningen föreslår att samma principer gäller även efter den 1/7 2002.

Bostadskostnad

I lagtexten framgår att hyreskostnaden för bostad i särskild boendeform där hyreslagen inte är tillämplig, dvs. i två eller flerbäddsrumsrum, får ha en högsta nivå på 50 % av prisbasbeloppet delat med tolv. I 2002 års nivå innebär detta 1 580 kronor / mån.

I staden är i praktiken alla särskilda boendeformer hyressatta, inklusive tvåbäddsrumsrummen, hyran debiteras separat och de boende har rätt till bostadstillägg (inklusive särskilt bostadstillägg och KBH) . Därmed blir den i lagtexten angivna bostadskostnaden aktuell endast i flerbäddsrumsrum (trebäddsrumsrum) och i boendeformer där hyressättning inte är möjlig t ex. för att landstiget ansvarar för vården och boendet.

Avgiftsfria insatser

Följande insatser, enligt SoL, är idag och föreslås fortsatt vara avgiftsfria (alla insatser enligt LSS är avgiftsfria):

- ? Avlösarservice
- ? Hemvårdsbidrag
- ? Boendestöd för personer med psykiska funktionshinder
- ? Deltagande i aktiviteter såsom träfflokaler mm inom socialpsykiatri
- ? Ledsagarservice. (Avgift kan utgå när ledsagning ingår i hemtjänstinsatsen men avser då hemtjänstinsatsen.)

Avgiftsdebitering barn

Barn debiteras ingen avgift i nuvarande avgiftssystem. Dock betalar de barn som fyllt 16 år och uppbär en egen pension samt stadigvarande bor i familjehem eller i bostad med särskild service en avgift för kost och hyra motsvarande 10 % av basbeloppet (3790 kr/mån). Om barnet vid 16 års ålder *inte* uppbär egen pension fortsätter vårdnadshavarens betalningsskyldighet till dess att barnet fyller 18 år. Förvaltningen föreslår att nuvarande regler ska kvarstå i det nya avgiftssystemet.

Regler om jämkning/nedsättning av den individuella avgiften

- ? Beslut om avgiftsjämkning är myndighetsutövning. Respektive nämnd beslutar om delegation. Beslut om avgiftsjämkning fattas av den stadsdelsnämnd som fattat biståndsbeslutet. Prövning av ansökan om avgiftsjämkning ska ske om särskilda skäl finnes.
- ? Den som saknar inkomst erlägger ingen avgift. Avgiftsbefrielse sker utan ansökan. Särskilt beslut ska fattas om befrielse från att betala hyra för boende i särskilt boende. Hyran erläggs då inom ramen för respektive nämnds omsorg om funktionshindrade..
- ? Boende i särskild boendeform som har inkomster som understiger allmän grundpension eller motsvarande grundpension för makar erlägger i första hand hyra och därefter avgift för kost och avgift för omsorg.
- ? Beslut om avgiftsjämkning ska vara tidsbegränsat och omprövas vid förändrade förhållanden.
- ? För personer som har försörjningsplikt för barn gäller att individuell bedömning ska ske. Hänsyn ska tas till familjens sammanlagda nettobostadskostnad, liksom kostnader för barnomsorg, barnens skola och fritidsaktiviteter mm. Familjens förbehållsbelopp ska bedömas utifrån varje enskild situation.
- ? Lagen och dess förarbeten anger att jämkning och prövning av avgiftsminskning ska göras flexibelt och utifrån den enskildes individuella situation. Prövningen ska ta hänsyn till den enskildes samlade livssituation. Prövning av avgiftsnedsättning av individuella skäl ska fattas av stadsdelsnämnd.

Avgiftsreduktion vid inflyttning till särskild boendeform

Kommunfullmäktige har i tidigare beslut om avgiftsjämkning beslutat om möjlighet till jämkning vid dubbla hyror som kan uppstå i samband med inflyttning i särskilt boende. Den enskilde kan efter särskild prövning vid dubbla hyror komma i fråga för avgiftsjämkning under tre månader. I första hand ska den enskildes avgift för omsorg och avgift för kost reduceras med hänsyn till att i förbehållsbeloppet ingår hyran både för den tidigare bostaden och hyra för särskilt boende. I särskilda fall kan hyran för det särskilda boendet reduceras och bekostas inom nämndens omsorg om funktionshindrade. Vid prövning av befrielse eller delvis befrielse av hyra ska hänsyn

rade. Vid prövning av befrielse eller delvis befrielse av hyra ska hänsyn tas till den enskildes möjlighet att övergångsvis klara dubbla hyror. Vägledande vid prövningen ska vara om den enskilde har realiserbara tillgångar om mer än två basbelopp (75 800 kronor i 2002 års nivå) eller inkomst av tjänst/pension överstigande fem basbelopp (189 500 kronor i 2002 års nivå).

Laglighetsprövning

Lagändringen innebär att enskild person ska kunna överklaga sin individuella avgift (16 kap 3 § SoL).

Regler om återkrav

Stadens revisionskontor har efterlyst regler för hur och när en förvaltning kan efterdebitera för låga eller icke fakturerade avgifter och när och för hur lång tid tillbaka förvaltningen är skyldig att återbetala för höga avgifter. Förvaltningen avser återkomma i denna fråga.

Arvode till god man och förvaltare

Propositionen (Prop 2000/01:149) nämner att en kommun kan höja nivån på förbehållsbeloppet då den enskildes levnadskostnader är förhöjda. Förutsättningen är att levnadskostnaderna avser sådant som bör tillgodoses utan att förbehållsbeloppet ”naggas i kanten”.

Förvaltningen anser att en kostnad, som under vissa förutsättningar bör räknas av innan förbehållsbeloppet fastställs, är den enskildes arvode till god man och förvaltare. Emellertid behöver frågan utredas då nu arvodet bestäms utifrån flera variabler och det inte är givet *hur* arvodet ska relateras till den enskildes förbehållsbelopp.

Stadsledningskontoret har fått i uppdrag att utreda om och hur avgiften för god man/förvaltare kan ingå i förbehållsbeloppet. Förvaltningen avvaktar stadsledningskontorets förslag hur frågan ska lösas.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret för yttrande.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 12 mars 2002 redovisar i huvudsak följande.

Stadsledningskontoret instämmer i socialtjänstnämndens förslag till nytt avgiftssystem för omsorg om funktionshindrade och anser det vara ändamålsenligt att separera avgiftssystemet från äldreomsorgens. Därmed skapas möjlighet till att på ett snabbt och effektivt sätt ändra avgiftssystemet t.ex. i samband med revidering av riktlinjer.

effektivt sätt ändra avgiftssystemet t.ex. i samband med revidering av riktlinjer. Stadsledningskontoret vill dock betona vikten av att avgiftssystemen för äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade även i fortsättningen bygger på samma grundprinciper.

Stadens avgifter för funktionshindrade uppgår till högst 635 kr och är därmed betydligt lägre än den av riksdagen beslutade maxavgiften om högst 1 516 kr. Införandet av maxtaxan ändrar således inte stadens avgift för den enskilde. I bokslutet år 2001 redovisade stadsdelsnämnderna att avgiftsintäkterna för hemtjänst inom omsorg om funktionshindrade uppgick till 2,6 mkr.

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget om att införa en avgift för distribution av matlåda om högst 350 kr per månad. För närvarande tolkar en del av stadsdelsnämnderna att insatsen motsvarar hjälp två timmar per månad medan andra inte tar någon avgift för den. Med en enhetlig avgift för distribution av matlåda blir det tydligare för brukaren vilken avgift som utgår för insatsen och därmed undviks också att det skapas olika avgiftsprinciper inom staden.

Stadsledningskontoret instämmer i förslaget om att beräkning av avgiftsunderlag från den 1 januari 2003 beräknas enligt lagtexten, på den inkomst den enskilde beräknas få under aktuellt år dividerat med tolv. Stadsledningskontoret föreslår att även det kommunala bostadsbidraget för handikappade (KBH), skall räknas som bidrag till bostadskostnad.

Med den lägsta nivån på förbehållsbeloppet avses ett belopp som den enskilde skall ha kvar för personliga behov när skatt, bostadskostnader dvs. hyra minus bostadstillägg och avgifter för insatser är betalda. I propositionen anges yngre personer behöva ett högre förbehållsbelopp för att ha råd med aktiviteter och familjebildning. Förbehållsbeloppet för yngre personer i särskilt boende grundar sig i den nuvarande avgiftsmodellen på en individuell bedömning och är i praktiken samma som för äldre, 3 950 kr per månad. Stadsledningskontoret instämmer i förslaget om höjning av förbehållsbeloppet till 4 750 kr per månad, vilket därmed motsvarar förbehållsbeloppet för yngre personer i eget boende. Kostnadseffekterna p.g.a. intäktsbortfallet beräknas för stadsdelsnämnderna bli marginella då det inte utgår några avgifter för boenden enligt LSS. Däremot kan höjningen av förbehållsbeloppet innebära minskade hyresintäkter för stadsdelsnämnderna och därmed öka nettokostnaderna.